

Türkçeders

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KONUŞMA KAYGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ¹

Ülker ŞEN ²

ÖZET

Bu çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerini belirlemek ve bu kaygı düzeyinin cinsiyet, sınıf değişkeni, yazma sıklığı, okuma sıklığı ile olan ilgisini tespit edebilmek amaçlanmıştır. "Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları ne düzeydedir ve konuşma kaygı düzeyleri cinsiyete, sınıf düzeyine, yazma sıklığına, okuma sıklığına göre farklılaşmakta mıdır?" sorularına cevaplar aranacaktır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının konuşma kaygıları, hazırlanan Likert tipi bir ölçekle ölçülmeye çalışıldığı için araştırmanın doğasına en uygun araştırma deseni olarak tarama modeli seçilmiştir. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise (amaçlı örneklem yoluyla seçilen) Türkçe öğretmenliğinin 1 ve 4. sınıflarında okuyan toplam 194 öğrenci oluşturmaktadır. Sevim (2012) tarafından geliştirilen "Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği" araştırmanın veri toplama aracıdır. Gazi Üniversitesi örnekleminde Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını belirlemeye yönelik kullanılan bu ölçek araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Ölçek, ölçeğin uygulandığı gün içinde derse katılım sağlayan 1 ve 4. sınıf öğrencilerinin tamamına uygulanmıştır. Araştırmada ölçek aracılığıyla elde edilen veriler, IBM SPSS Statistics 21 programı ile tek yönlü varyans analizi, bağımsız gruplar t testi, Crosstabs frekans ve yüzde hesaplamasıyla çözümlenerek yorumlanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin az olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, ölçeğin maddelerine yönelik yapılan incelemelerin sonucu ile de uyumludur. Konuşma kaygısına yönelik olumsuz maddelerde olumlu, olumlu (kaygı verici) maddelerde olumsuz yönde görüş bildirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma kaygısı, Türkçe Öğretmeni adayları, Konuşma becerisi, Türkçe öğretimi.

AN ANALYSIS OF SPEAKING ANXIETY OF TURKISH TEACHER CANDIDATE

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the level of speech anxiety of Turkish teacher candidates and to determine the relation of this anxiety level with gender, writing frequency, reading frequency and classroom change. "What is the level of speech anxiety of the Turkish teacher candidates and the level of speech anxiety varies according to sex, class level, writing frequency, reading frequency?" answers will be sought. In this study, because of the attempt to measure the teachers 'candidates' speech concerns with a prepared Likert type scale, the research model was chosen as the most appropriate research design. The student's universe constitutes the students who study in the Gazi University Turkish Language Teaching Undergraduate Program during the 2015-2016 academic year. The sample of the research consists of 194 students who read in the first and fourth classes of the Turkish teacher (selected through purposeful sampling). This scale, which is used to determine the speaking concerns of Turkish teacher candidates in the sample of Gazi University, was applied to the teacher candidates by the researcher. The scale was applied to 1 and 4 students who participated in the course during the day of the scale application. The data obtained through the scale in the study were analyzed and interpreted with the One Way Anova, the Independent Samples Test, the Crosstabs frequency and percentage calculation with the IBM SPSS Statistics 21. As a result of the examination, it was found that the level of speech anxiety of the Turkish teacher candidates participating in the research was very low. It is also compatible with the results of the examinations made. Positive, positive (worrying) substances in negative items for speech anxiety negative opinion was expressed.

Key Words: Speaking anxiety, Turkish Teacher candidates, Speaking skills, Teaching Turkish.

¹ Bu çalışma, 10. Uluslararası Türkçenin Eğitimi -Öğretimi Kurultayında sunulan " Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Gazi Üniversitesi Örneği" başlıklı sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

² Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara, ulker_sen@hotmail.com

Giriş

Türkiye'de ana dili öğretiminde en büyük sorumluluk sahibi Türkçe öğretmenleridir, denilebilir. Türkçe öğretmenlerinin bu sorumlulukları etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için dört yıllık eğitim sürecini tamamlamaları gerekmektedir. Eğitim süreci boyunca Türkçe öğretmenlerinin, a) meslek bilgisi, b) alan bilgisi ve c) genel kültür bilgisi alanlarında donanımlı bir şekilde yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Meslek bilgisi (a) kapsamında Türkçe öğretmenlerinin etkili bir sınıf yönetimi yapması, ölçme ve değerlendirme ilkelerini bilmesi, uygulaması, öğretim teknolojileri bilgisine ve materyal tasarımı becerisine sahip olması, öğretim ilke ve yöntemlerini uygulaması, vs. beklenmektedir. Genel kültür bilgisi (b) kapsamında Atatürk ilke ve inkılaplarını bilmesi, bir yabancı dile hâkim olması, bilgisayar bilgisine sahip olması, bilimsel araştırma yöntemlerini uygulayabilir olması vs. beklenmektedir. Alan bilgisi (c) kapsamında ise Türkçenin gramer konularına hâkim olması, kendisini yazılı ve sözlü olarak etkili anlatması ve anlatma becerilerinin öğretimini yapabilir olması, etkili okuma ve dinleme becerisine sahip olması ve anlama becerilerinin öğretimini yapabilir olması, eski Türk edebiyatı, yeni Türk edebiyatı, Türk halk edebiyatı, dünya edebiyatı, çocuk edebiyatı alanlarında bilgi sahibi olması, vs. beklenmektedir. Türkçe öğretmenlerinin etkili, doğru ve kuralına uygun konuşma yapabilme becerisi, alan bilgisi içerisinde ifade edilen beklentilerdendir. Türkçe öğretmenlerinin etkili, doğru ve kuralına uygun konuşma yapabilmeleri ve öğretebilmeleri, etkili iletişim becerisi kazanabilmeleri için lisans programında *Etkili İletişim, Sözlü Anlatım I-II, Anlatma Teknikleri I: Konuşma Eğitimi* dersleri yer almaktadır. Programda her ne kadar Türkçe öğretmenlerinin konuşma becerilerini olumlu yönde geliştirmeyi amaçlayan dersler olsa da öğretmen adaylarının veya mesleğini icra eden öğretmenlerin sözel üretim ve sözlü etkileşim açısından birtakım sorunlar yaşadıkları görülmektedir (Başaran ve Erdem, 2009; Akkaya, 2012). Öğretmen adaylarının konuşma sorunlarına ilişkin yapılan bir çalışmada (Akkaya, 2012), öğretmen adaylarının "toplumsal engeller, topluluk karşısında konuşamama, birebir ilişkilerde konuşamama" gibi konuşma sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit akıllara "kaygı" kavramını getirmektedir. Kaygı, "tehdit edici bir etken karşısında bireyin hissettiği huzursuzluk ve endişe durumu olarak tanımlanabilir" (Işık, 1996'dan akt. Lüle Mert, 2015, s. 785). Kaygı, *okuma* (Uçgun, 2016; Çeliktürk ve Yamaç, 2015; Melanlıoğlu, 2014; Altunkaya ve Erdem, 2017), *dinleme* (Melanlıoğlu, 2013; Uçgun, 2016; Altunkaya, 2017), *yazma* (Şen ve Boylu, 2017; Aşılıoğlu ve Özkan, 2013; Karakoç Öztürk, 2012; Tekşan, 2012; Uçgun, 2011) becerilerinde olduğu gibi *konuşma becerisi* (Kınay ve Özkan, 2014; Sevim, 2012; Sevim ve Gedik, 2014; Lüle Mert, 2015; Temiz, 2015; Boylu ve Çangal, 2015) üzerinde de etkilidir. Dil becerilerine yönelik kaygı üzerine yapılan çalışmalarda hedef kitle ve dilin öğretim alanı farklılıkları olduğu dikkat çekmektedir. Daha çok alanda yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yabancı öğrencilerin kaygı durumları üzerinde çalışmaların yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Öğrencilerin dil öğrenimine yönelik kaygı durumlarının bilinmesi önemlidir ancak öğrencilerin kaygı durumlarının tespiti kadar dili öğreten öğretmenlerin, dili öğretecek öğretmen adaylarının dil becerilerine yönelik kaygı durumlarının tespiti de önemlidir. Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerine yönelik kaygı durumları mesleki sorumlulukları açısından değerlendirildiğinde diğer branş öğretmenlerinden daha ön plana çıkmaktadır. Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme, okuma, yazma kaygıları gibi konuşma kaygılarının düzeyi de doğal olarak onların bu alandaki becerilerini olumlu veya olumsuz yönde etkileyecektir. "Bireyde konuşmaya dönük oluşabilecek olan kaygı daha çok geçici kaygı türünde yer alabilir" (Kınay ve Özkan, 2014, s. 1750). Ancak durum bireyin biyolojik, psikolojik, çevreden maruz kaldığı uyaranların özelliklerine göre sürekli kaygı türü yönünde bir değişim gösterebilir.

Amaç

Bu çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerini belirlemek ve bu kaygı düzeyinin cinsiyet, sınıf değişkeni, okuma sıklığı, yazma sıklığı ile olan ilgisini tespit edebilmek amaçlanmıştır. Bu amaç temelinde çalışmanın problem cümleleri şunlardır:

1. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları ne düzeydedir?
2. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

3. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri buldukları sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

4. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri ile kitap okuma sıklıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri ile yazma sıklıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma tarama modelinde, betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının konuşma kaygıları, hazırlanan Likert tipi bir ölçekle ölçülmeye çalışıldığı için araştırmanın doğasına en uygun araştırma deseni olarak tarama modeli seçilmiştir. Tarama modeli "geniş örneklem grupları için ideal olup bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışma modelidir" (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011, s. 16). Ayrıca betimsel tarama modeli "geçmişte ve hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez." (Karasar, 2005, s. 77)

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında okuyan 401 öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise (amaçlı örneklem yoluyla seçilen) Türkçe öğretmenliğinin 1 ve 4. sınıflarında okuyan toplam 194 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmeni Adaylarının Tanımlayıcı Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Kız	140	72,2
Erkek	54	27,8
Sınıf	f	%
1. Sınıf	72	37,1
4. Sınıf	122	62,9
Toplam	194	100,0

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Sevim (2012) tarafından geliştirilen "Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği" araştırmanın veri toplama aracıdır. Ölçek, 20 maddeli Likert tipi bir ölçektir. Ölçek, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarına ilişkin şekilde on dokuzu olumlu, biri olumsuz; anlamca tümü olumsuz 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler "Hiçbir zaman(1), Çok az (2), Bazen (3), Çoğu zaman (4), Her zaman (5)" şeklinde puanlanmıştır ve ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ,912'dir. Ölçek, iç tutarlılık yönünden de güvenilirdir. "Ölçek maddelerine uygulanan faktör analiziyle maddelerin üç faktörün altında toplandığı görülmüştür. 15, 16, 19, 21, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33. maddelerin birinci faktörde, 1, 8, 9, 10, 11, 12. maddelerin ikinci faktörde, 23, 34, 35. maddelerin ise üçüncü faktörde yer aldığı anlaşılmıştır. Birinci faktör, konuşmacı odaklı kaygı; ikinci faktör, çevre odaklı kaygı; üçüncü faktör ise konuşma psikolojisi" (Sevim, 2012) olarak adlandırılmıştır.

Verilerin Toplanması

Gazi Üniversitesi örnekleminde Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını belirlemeye yönelik kullanılan bu ölçek araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Ölçek, ölçeğin uygulandığı gün içinde derse katılım sağlayan 1 ve 4. sınıf öğrencilerinin tamamına uygulanmıştır. Ölçeğin uygulandığı 1. sınıfların Sözlü Anlatım I,II, Diksiyon, Konuşma Eğitimi gibi dersleri almamış olması; 4. sınıfların ise sözlü anlatıma dayalı dersleri almış olması durumunun iki grup arasında konuşma kaygısı açısından anlamlı bir farka ilişkin net veri ortaya koyacağı düşünülmüştür. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını belirlemeye yönelik kullanılan bu ölçekten elde edilen veriler, istatistiksel analize tabi tutularak değerlendirilmiştir. Ölçeğin güvenirlik analizi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve madde toplam korelasyon sayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucunda Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısının .94 olduğu; madde toplam korelasyon sayısı .49 ile .78 arasında değiştiği görülmüştür. Bu değerler “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği”nin ölçüm güvenirliğinin yüksek olduğunun kanıtı olarak kabul edilebilir.

Ölçekte yer alan maddelerin cevap seçenekleri "Hiçbir zaman (1), Çok az (2), Bazen (3), Çoğu zaman (4), Her zaman (5)" şeklinde puanlanmıştır. Ölçeğin aralık genişliğinin, “dizi genişliği/yapılacak grup sayısı” (Tekin, 2002) formülü ile hesaplanması göz önünde tutularak, araştırma bulgularının değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir

Konuşma Kaygısı Düzeyleri ve Değer Aralıkları				
Çok az	Az	Orta	Çok	Çok fazla
1.00-1.80	1.81-2.60	2.61-3.40	3.41- 4.20	4.21-5.00

Ölçekteki madde puanları 1 ile 5 arasında olduğundan, puanlar 5.00'e yaklaştıkça öğretmenlerin adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin yüksek, 1.00'e yaklaştıkça düşük olduğu kabul edilmiştir.

Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmada ölçek aracılığıyla elde edilen veriler, IBM SPSS Statistics 21 programı ile tek yönlü varyans analizi, bağımsız gruplar t testi, crosstabs frekans ve yüzde hesaplamasıyla çözümlenerek yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin ölçekte yer alan maddelere verdikleri yanıtlar ve bu yanıtlara katılım düzeylerinden hareketle maddeler üzerinden yorumlar yapılmıştır. Öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri yanıtlar çapraz tablolar frekans ve yüzde değerleri ile verilmiştir.

1. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerine yönelik bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir. Tabloya göre araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşmacı odaklı kaygı düzeyi az ($2,74 \pm 1,85$); çevre odaklı kaygı düzeyi az ($2,69 \pm 2,03$); konuşma psikolojisi düzeyi az ($2,51 \pm 2,08$) şeklindedir. Genel konuşma kaygı düzeyi ise yine az ($2,74 \pm 1,85$) olarak saptanmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygı Düzeyleri

Alt Boyutlar	Maddeler	N	$\bar{x}$	Sd
Konuşmacı Odaklı Kaygı	1	194	1,85	,931
	2	193	1,92	,994
	3	193	2,45	1,060
	4	194	2,74	1,168
	5	191	2,56	1,064
	6	190	2,29	1,026
	7	194	2,32	1,121
	8	192	2,57	1,090
	9	187	2,51	1,109
	10	193	2,50	1,006
	11	192	2,28	1,098
Çevre Odaklı Kaygı	12	191	2,27	1,094
	13	192	2,69	1,183
	14	189	2,03	,997
	15	193	2,39	1,071
	16	194	2,32	1,235
	17	193	2,51	1,076
Konuşma Psikolojisi	18	193	2,24	1,035
	19	193	2,08	1,015
	20	193	2,51	1,186

Tablodan çıkarılabilecek diğer bir bulgu da en az kaygının "Konuşurken beden dilini kullanmaktan çekinirim." maddesi ($\bar{x}=1,85$), en çok kaygının ise "Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım." ($\bar{x}=2,69$) maddesi olduğudur.

2. Cinsiyete göre Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerine yönelik bulgular

Tablo 3. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	Sd	t	p
Kız	140	2,3510	,73612	192	-,075	,940*
Erkek	54	2,3600	,76222			

*p<0,05

Yukarıdaki tabloya bakıldığında kız ve erkek öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arasında bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [t(192)= -,075; p>.05]. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısının alt boyutlarında cinsiyetlerine göre nasıl bir dağılım gösterdiğine ilişkin yüzde frekans tabloları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Konuşmacı Odaklı Kaygı Alt Boyutu ve Cinsiyet

Madde	Katılım Düzeıı	Cinsiyet				Toplam	
		Kız		Erkek		f	%
		f	%	f	%		
1. Konuşırken beden dilini kullanmaktan çekinirim.	1	64	33	28	14	92	47
	2	37	19	11	6	48	25
	3	34	18	13	7	47	24
	4	4	2	2	1	6	3
	5	1	1	0	0	1	1
2. Konuşırken muhatabımın gözlerine bakmaktan çekinirim.	1	64	33	20	10	84	44
	2	41	21	18	9	59	31
	3	22	11	9	5	31	16
	4	12	6	7	4	19	10
	5	0	0	0	0	0	0
3. Önümde bir metin olmadan konuşmak bende kaygı uyandırır.	1	34	18	11	6	45	23
	2	39	20	13	7	52	27
	3	47	24	18	9	65	34
	4	17	9	10	5	27	14
	5	3	2	1	1	4	2
4. Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer.	1	26	13	9	5	35	18
	2	33	17	13	7	46	24
	3	42	22	17	9	59	30
	4	31	16	11	6	42	22
	5	8	4	4	2	12	6
5. Konuşma konuma farklı açılardan yaklaşmadığım düşüncesi beni endişelendirir.	1	22	12	11	6	33	17
	2	44	23	18	9	62	33
	3	49	26	10	5	59	31
	4	22	12	8	4	30	16
	5	3	2	4	2	7	4
6. Konuşırken canlı ve coşkulu davranmayı beceremem.	1	35	18	16	8	51	27
	2	43	23	17	9	60	32
	3	44	23	10	5	54	28
	4	15	8	8	4	23	12
	5	1	1	1	1	2	1
7. Kendimi dinleyicilerin gözünden görme ve eleştirme düşüncesi beni rahatsız eder.	1	38	20	17	9	55	28
	2	43	22	18	9	61	31
	3	35	18	8	4	43	22
	4	22	11	8	4	30	16
	5	2	1	3	2	5	3
8. Konuşma hızımı iyi ayarlayamadığım zaman elim ayağıma dolaşır.	1	27	14	9	5	36	19
	2	40	21	18	9	58	30
	3	40	21	18	9	58	30
	4	27	14	6	3	33	17
	5	5	3	6	1	7	4
9. Topluluk önünde konuşmaktan korkarım.	1	25	13	13	7	38	20
	2	42	23	19	10	61	33
	3	39	21	12	6	51	27
	4	24	13	5	3	29	16
	5	4	2	4	2	8	4

10. Konuşurken zihnimdekileri tam olarak karşılayacak sözcükleri ve cümleleri kullanmada sıkıntı yaşarım.	1	26	14	8	4	34	18
	2	43	22	20	10	63	33
	3	52	27	15	8	67	35
	4	16	8	8	4	24	12
	5	2	1	3	2	5	3
11. Herhangi bir tartışma ortamında söz alarak konuşmaya katılmaktan çekinirim.	1	45	23	15	8	60	31
	2	36	19	15	8	51	27
	3	39	20	14	7	53	28
	4	18	9	6	3	24	13
	5	1	1	3	2	4	2

Tablo 4 incelendiğinde kız ve erkeklerin konuşmacı odaklı kaygı alt boyutunda hemen hemen aynı duruma sahip oldukları söylenebilir. Katılım düzeylerine göre en çok katılımın sağlandığı maddeler değerlendirildiğinde 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11. maddelerde kız ve erkeklerin ortak kaygı taşıdıkları 5, 6, 7, 10. maddelerde ise kız ve erkeklerin kaygı durumlarında farklılaştıkları görülmektedir. Farklılaşmanın yönü değerlendirildiğinde "Konuşma konuma farklı açılardan yaklaşmadığım düşüncesi beni endişelendirir.", "Konuşurken canlı ve coşkulu davranmayı beceremem." "Kendimi dinleyicilerin gözünden görme ve eleştirme düşüncesi beni rahatsız eder.", "Konuşurken zihnimdekileri tam olarak karşılayacak sözcükleri ve cümleleri kullanmada sıkıntı yaşarım." ifadelerinde erkeklerin kızlara göre daha az kaygıya sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

Kızlar içinde genel değerlendirme yapıldığında ise en çok kaygı "Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer." maddesinde, en az kaygı "Konuşurken muhababımın gözlerine bakmaktan çekinirim." maddesinde duyulmuştur. Bir başka ifade ile kızlar sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma kaygısı yaşamaktadır. Ancak konuşma esnasında konuştuğu kişiyle göz teması kurarak konuşma ile ilgili bir kaygı yaşamamaktadırlar. Erkekler için de aynı sonuç çıkmıştır.

Tablo 5. Çevre Odaklı Kaygı Alt Boyutu ve Cinsiyet

Madde	Katılı m Düze yi	Cinsiyet				Toplam	
		Kız		Erkek		f	%
		f	%	f	%	f	%
12. Tanımadığım insanların karşısında konuşmaktan utanırım.	1	42	22	10	5	52	27
	2	47	25	25	13	72	38
	3	27	14	11	6	38	20
	4	19	10	3	2	22	12
	5	4	2	3	2	7	4
13. Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım.	1	25	13	10	5	35	18
	2	38	20	17	9	55	29
	3	37	19	13	7	50	26
	4	29	15	10	5	39	20
	5	9	5	4	2	13	7
14. Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım.	1	51	27	17	9	68	36
	2	48	25	19	10	67	35
	3	30	16	9	5	39	21
	4	5	3	6	3	11	6
	5	3	2	1	1	4	2
15. Öğretmen ya da	1	33	17	11	6	44	23

amirimle	2	47	24	21	11	68	35
konuşmam	3	35	18	11	6	46	24
gerektiğinde	4	20	10	11	6	31	16
kendimi kaygılı	5	4	2	0	0	4	2
hissederim.							
16. İyi tanımadığım	1	45	23	19	10	64	33
biriyle telefonda	2	40	21	16	8	56	29
konuşurken	3	20	10	10	5	30	16
kendimi gergin	4	30	16	5	3	35	18
hissederim.	5	5	3	4	2	9	5
17. Otorite	1	26	14	13	7	39	20
pozisyonunda olan	2	46	24	14	7	60	31
birisiyle	3	39	20	17	9	56	29
konuşurken	4	26	14	7	4	33	17
kendimi kaygılı	5	3	2	2	1	5	3
hissederim.							

Konuşma kaygısının çevre odaklı kaygı alt boyutunda da yine erkeklerin ve kızların benzer kaygı durumunda oldukları söylenebilir. Katılım düzeylerine göre en çok katılımın sağlandığı maddeler değerlendirildiğinde 12, 13, 15, 16. maddelerde kız ve erkeklerin ortak kaygıyı taşıdıkları; 14, 17. maddelerde ise kız ve erkeklerin kaygı durumlarında farklılaştıkları görülmektedir. Farklılaşmanın yaşandığı "Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım.", "Otorite pozisyonunda olan birisiyle konuşurken kendimi kaygılı hissederim." maddelerinde kızların kaygı durumları daha düşüktür. Cinsiyet açısından genel bir değerlendirme yapıldığında kızların ve erkeklerin en çok kaygıyı " Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım." maddesinde, en az kaygıyı "Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım." maddesinde yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 6. Konuşma Psikolojisi Alt Boyutu ve Cinsiyet

Madde	Katılım Düzeyi	Cinsiyet				Toplam	
		Kız		Erkek		f	%
		f	%	f	%		
18. Konuşurken	1	41	21	14	7	55	29
bana ayrılan	2	43	22	18	9	61	32
sürenin	3	40	21	17	9	57	30
yetmeyeceğinde	4	11	6	4	2	15	8
n korkarım.	5	4	2	1	1	5	3
19. İnsanlara	1	53	28	18	9	71	37
kendimle ilgili	2	36	19	19	10	55	29
konulardan	3	37	19	13	7	50	26
bahsederken	4	13	7	2	1	15	8
utanırım.	5	1	1	1	1	2	1
20. Konuşurken	1	33	17	11	6	44	23
sözümün	2	37	19	23	12	60	31
kesilmesi bende	3	43	22	7	4	50	26
endişe uyandırır.	4	15	8	10	5	25	13
	5	11	6	3	2	14	7

Tablo incelendiğinde kızların ve erkeklerin konuşma psikolojisi alt boyutundaki kaygı durumları diğer boyutlara göre farklı bir durum sergilemektedir. 18. maddede kızların ve erkeklerin bazen düzeyinde, 19. maddede hiçbir zaman düzeyinde kızların, çok az düzeyinde erkeklerin; 20. maddede bazen düzeyinde kızların, çok az düzeyinde erkeklerin katılım gösterdikleri görülmüştür. Ayrıca kızların ve erkeklerin en az kaygıyı " İnsanlara kendimle ilgili konulardan bahsederken utanırım." maddesinde, en çok kaygıyı "Konuşurken sözümün kesilmesi bende endişe uyandırır." maddesinde yaşadıkları tespit edilmiştir.

3. Sınıfa göre Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerine yönelik bulgular

Tablo 7. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının Sınıfa Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
1. Sınıf	72	2,5566	,65066	192	2,990	,003
4. Sınıf	122	2,2337	,76782			

*p<0,05

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 1 ve 4. sınıfta olan öğretmen adaylarının konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arasında bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [t(192)= 2,990; p<,05]. Anlamlı farkın hangi grup lehine olduğuna karar verebilmek için ortalamalara bakıldığında iki grubun da az kaygıya sahip olduğu ancak 1. sınıfların orta düzey kaygıya daha yakın oldukları söylenebilir. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısının alt boyutlarında sınıflarına göre nasıl bir dağılım gösterdiğine ilişkin yüzde frekans tabloları aşağıda verilmiştir.

Tablo 8. Konuşmacı Odaklı Kaygı Alt Boyutu ve Sınıf

Madde	Katılım Düzeyi	Sınıf				Toplam	
		1. Sınıf		4. Sınıf		f	%
		f	%	f	%		
1. Konuşurken beden dilini kullanmaktan çekinirim.	1	30	16	62	32	92	47
	2	18	9	30	16	48	25
	3	19	10	28	14	47	24
	4	4	2	2	1	6	3
	5	1	1	0	0	1	1
2. Konuşurken muhatabımın gözlerine bakmaktan çekinirim.	1	25	13	59	31	84	44
	2	22	11	37	19	59	31
	3	18	9	13	7	31	16
	4	7	4	12	6	19	10
	5	0	0	0	0	0	0
3. Önümde bir metin olmadan konuşmak bende kaygı uyandırır.	1	9	5	36	19	45	23
	2	20	10	32	17	52	27
	3	27	14	38	20	65	34
	4	13	7	14	7	27	14
	5	3	2	1	1	4	2
4. Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer.	1	8	4	27	14	35	18
	2	20	10	26	13	46	24
	3	21	11	38	20	59	30
	4	15	8	27	14	42	22
	5	8	4	4	2	12	6

5. Konuşma	1	8	4	25	13	33	17
konuma farklı	2	24	13	38	20	62	33
açılardan	3	23	12	36	19	59	31
yaklaşmadığım	4	13	7	17	9	30	16
düşüncesi beni	5	4	2	3	2	7	4
endişelendirir.							
6. Konuşurken	1	15	8	36	19	51	27
canlı ve coşkulu	2	26	14	34	18	60	32
davranmayı	3	18	10	36	19	54	28
beceremem.	4	10	5	13	7	23	12
	5	2	1	0	0	2	1
7. Kendimi	1	19	10	36	19	55	28
dinleyicilerin	2	20	10	41	21	61	31
gözünden görme	3	15	8	28	14	43	22
ve eleştirme	4	14	7	16	8	30	16
düşüncesi beni	5	4	2	1	1	5	3
rahatsız eder.							
8. Konuşma	1	9	5	27	14	36	19
hızımı iyi	2	20	10	38	20	58	30
ayarlayamadığı	3	26	14	32	17	58	30
m zaman elim	4	13	7	20	10	33	17
ayağıma dolaşır.	5	4	2	3	2	7	4
9. Topluluk	1	11	6	27	14	38	20
önünde	2	21	11	40	21	61	33
konuşmaktan	3	20	11	31	16	51	27
korkarım.	4	14	8	15	8	29	16
	5	5	3	3	2	8	4
10. Konuşurken	1	5	3	29	15	34	18
zihnimdekileri	2	24	12	39	20	63	33
tam olarak	3	27	14	40	21	67	35
karşılacak	4	12	6	12	6	24	12
sözcükleri ve	5	4	2	1	1	5	3
cümleleri							
kullanmada							
sıkıntı yaşarım.							
11. Herhangi bir	1	16	8	44	23	60	31
tartışma	2	20	10	31	16	51	27
ortamında söz	3	21	11	32	17	53	28
alarak	4	12	6	12	6	24	13
konuşmaya	5	2	1	2	1	4	2
katılmaktan							
çekinirim.							

Konuşmacı odaklı kaygı alt boyutunda, 1 ve 4. sınıfların maddelere verdikleri cevaplarda katılım düzeylerine göre 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10. maddelerde aynı kaygı düzeyinde oldukları, 6, 8, 11. maddelerde ise farklı kaygı düzeyinde oldukları tespit edilmiştir. Farklı kaygı duyulan maddelerde 1. sınıflar 6. maddede çok az, 8. maddede bazen, 11. maddede çok az; 4. sınıflar 6. maddede hiçbir zaman ve bazen, 8. maddede çok az, 11. maddede hiçbir zaman kaygı durumuna sahiptir.

1. sınıflar için genel bir değerlendirmeye gidildiğinde "Konuşurken beden dilini kullanmaktan çekinirim." maddesi en az kaygı duyulan madde; " Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer." maddesi en çok kaygı duyulan maddedir. 4. sınıflarda "Konuşurken muhatabımın gözlerine bakmaktan çekinirim." maddesi en az kaygı duyulan madde; " Sempozyum, panel, konferans vb. etkinliklerde konuşma düşüncesi beni gerer." maddesi en çok kaygı duyulan maddedir.

Tablo 9. Çevre Odaklı Kaygı Alt Boyutu ve Sınıf

Madde	Katılım Düzeyi	Sınıf				Toplam	
		1. Sınıf		4. Sınıf		f	%
		f	%	f	%		
12. Tanımadığım insanların karşısında konuşmaktan utanırım.	1	16	8	36	19	52	27
	2	27	14	45	24	72	38
	3	16	8	22	12	38	20
	4	8	4	14	7	22	12
	5	4	2	3	2	7	4
13. Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım.	1	4	2	31	16	35	18
	2	21	11	34	18	55	29
	3	23	12	27	14	50	26
	4	16	8	23	12	39	20
	5	8	4	5	3	13	7
14. Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım.	1	20	11	48	25	68	36
	2	28	15	39	21	67	35
	3	19	10	20	11	39	21
	4	3	2	8	4	11	6
	5	1	1	3	2	4	2
15. Öğretmen ya da amirimle konuşmam gerektiğinde kendimi kaygılı hissederim.	1	10	5	34	18	44	23
	2	24	12	44	23	68	35
	3	23	12	23	12	46	24
	4	14	7	17	9	31	16
	5	1	1	3	2	4	2
16. İyi tanımadığım biriyle telefonda konuşurken kendimi gergin hissederim.	1	17	9	47	24	64	33
	2	22	11	34	18	56	29
	3	8	4	22	11	30	16
	4	19	10	16	8	35	18
	5	6	3	3	2	9	5
17. Otorite pozisyonunda olan birisiyle konuşurken kendimi kaygılı hissederim.	1	14	7	25	13	39	20
	2	16	8	44	23	60	31
	3	25	13	31	16	56	29
	4	13	7	20	11	33	17
	5	4	2	1	1	5	3

Çevre odaklı kaygı alt boyutunda 1 ve 4. sınıflarda 12 ve 15 maddelerde aynı kaygı durumları ağırlık gösterirken 13, 14, 16 ve 17. maddelerde kaygı düzeylerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. "Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım." maddesine 1. sınıfların bazen, 4. sınıfların çok az; " Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım." maddesine 1. sınıflar çok az; 4. sınıflar hiçbir zaman; "İyi tanımadığım biriyle telefonda konuşurken kendimi gergin hissederim." maddesine 1. sınıflar çok az, 4. sınıflar hiçbir zaman; " Otorite pozisyonunda olan birisiyle konuşurken kendimi kaygılı hissederim." maddesine 1. sınıflar bazen, 4. sınıflar çok az düzeyinde katılım göstermiştir.

1. sınıflar en az "Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım." maddesinde, en çok "İyi tanımadığım biriyle telefonda konuşurken kendimi gergin hissederim." maddesinde kaygı yaşamaktadır. 4. sınıflar en az "Karşı cinsten biriyle konuşurken heyecanlanırım." maddesinde, en çok " Bir konu hakkında aniden konuşmam istendiğinde kaygılanırım." maddesinde kaygı yaşamaktadır.
- 2.

Tablo 10. Konuşma Psikolojisi Alt Boyutu ve Sınıf

Madde	Katılım Düzeyi	Sınıf				Toplam	
		1. Sınıf		4. Sınıf		f	%
		f	%	f	%		
18. Konuşurken bana ayrılan sürenin yetmeyeceğinden korkarım.	1	18	9	37	19	55	29
	2	19	10	42	22	61	32
	3	26	14	31	16	57	30
	4	6	3	9	5	15	8
	5	3	2	2	1	5	3
19. İnsanlara kendimle ilgili konulardan bahsederken utanırım.	1	21	11	50	26	71	37
	2	21	11	34	18	55	29
	3	21	11	29	15	50	26
	4	8	4	7	4	15	8
	5	1	1	1	1	2	1
20. Konuşurken sözümün kesilmesi bende endişe uyandırır.	1	10	5	34	18	44	23
	2	21	11	39	20	60	31
	3	23	12	27	14	50	26
	4	13	7	12	6	25	13
	5	5	3	9	5	14	7

Konuşma psikolojisi alt boyutunda 1 ve 4. sınıfların bütün maddelerde nispeten kaygı düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. 18. maddeye 1. sınıfların katılım düzeyi bazen, 4. sınıfların çok az düzeyindedir. 19. maddeye 1. sınıfların katılım düzeyi hiçbir zaman, çok az ve bazen düzeyinde eşit oranlı bir durum sergilemektedir. Aynı maddeye 4. sınıflar hiçbir zaman düzeyinde katılım sağlamıştır. 20. maddeye 1. sınıflar bazen, 4. sınıflar çok az düzeyinde katılım sağlamıştır.

1 ve 4. sınıflar, "İnsanlara kendimle ilgili konulardan bahsederken utanırım." maddesinde en az kaygıyı yaşarken, "Konuşurken sözümün kesilmesi bende endişe uyandırır." maddesinde en çok kaygıyı yaşamaktadır.

4. Kitap okuma sıklığına göre Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerine yönelik bulgular

Tablo 11. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının Kitap Okuma Değişkenine Göre Tek Yönlü Anova Testi

Okuma sıklığı	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Her gün	63	2,2642	,60531	1,423	,237
Her hafta	46	2,2656	,78601		
Ayda	31	2,5531	,82596		
Ara sıra	53	2,4222	,79378		

Tablo 11'de görüleceği üzere kitap okuma sıklığı ile Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F:1,423$; $p>0.05$). Ortalamalara bakıldığında her gün kitap okuyanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,2642$), her hafta kitap okuyanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,2656$), ayda

bir kitap okuyanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,5531$), ara sıra kitap okuyanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,4222$) olarak belirlenmiştir. Kitap okuma sıklıkları arasındaki ortalamalarda önemli bir farkın bulunmaması kitap okuma sıklığının konuşma kaygısı üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

5. Yazı yazma sıklığına göre Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerine yönelik bulgular

Tablo 12. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının Yazı Yazma Değişkenine Göre Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

Yazı yazma sıklığı	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Her gün	53	2,2609	,74220	1,289	,276
Her hafta	41	2,5544	,77544		
Ayda	27	2,3002	,63468		
Ara sıra	60	2,3518	,73051		
Hiç	12	2,1250	,83788		

Kitap okuma sıklığında olduğu gibi yazı yazma sıklığı ile Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (F:1,289; p>0.05). Ortalamalara bakıldığında her gün yazı yazanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,2609$), her hafta yazı yazanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,5544$), ayda bir yazı yazanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,3002$), ara sıra yazı yazanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,3518$), hiç yazı yazmayanların konuşma kaygısı puan ortalaması ($\bar{X}=2,1250$) olarak belirlenmiştir. Yazı yazma sıklığı arasındaki ortalamalarda önemli bir farkın bulunmaması yazı yazma sıklığının konuşma kaygısı üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Sonuç

Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerini belirlemek ve bu kaygı düzeyinin cinsiyet ve sınıf değişkeni ile olan ilgisini tespit edebilmek amacıyla yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının genel konuşma kaygı düzeyi "az" olarak tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısının tüm alt boyutlarında (konuşmacı odaklı kaygı düzeyi, çevre odaklı kaygı düzeyi, konuşma psikolojisi düzeyi) da kaygı düzeyi "az" olarak belirlenmiştir.

2. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının cinsiyetlerine göre farklılaşmamakta olduğu yani cinsiyetin konuşma kaygısı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı da çalışmanın bir diğer sonucudur.

3. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin buldukları sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Bir diğer deyişle sınıf değişkeni konuşma kaygısı üzerinde anlamlı bir etki oluşturmakta ve bu farklılık birinci sınıfların lehinedir.

4. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri ile kitap okuma sıklıkları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı yani kitap okuma sıklığının konuşma kaygısı üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir.

5. Son olarak Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri ile yazı yazma sıklıkları arasında da anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Yazma sıklığı öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerinde etkili değildir.

Çalışmanın sonuçları, Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları üzerine yapılan diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında cinsiyetin konuşma kaygısı üzerinde etkili olmadığı sonucu Kardeş (2015), Baki ve Karakuş (2015)'un çalışmaları ile uyumluluk içinde olduğu görülmektedir. Kardeş (2015), Baki ve Karakuş (2015)'un çalışmalarında da cinsiyet ve konuşma kaygısı arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Ayrıca bu çalışmada Türkçe

öğretmeni adaylarının genel konuşma kaygı düzeylerinin düşük olduğu sonucu da yine Kardaş (2015) ve Lüle Mert (2015)'in çalışmalarının sonucu ile uyumludur. Ancak, İşcan ve Karagöz (2016) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının konuşmacı odaklı kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu buna karşılık çevre odaklı ve konuşma psikolojisi kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeylerinin buldukları sınıf düzeylerine göre manidar bir farklılık göstermesi sonucu Baki ve Karakuş (2015), Kardaş (2015) ve Lüle Mert (2015)'in çalışmalarının sonuçları ile uyumlu değildir. Baki ve Karakuş (2015), Kardaş (2015) ve Lüle Mert (2015)'in çalışmalarında sınıfların konuşma kaygısı ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygı düzeyleri ile kitap okuma ve yazı yazma sıklıkları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna benzer bir sonuca rastlanmamıştır. Diğer bir deyişle Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları ile kitap okuma ve yazı yazma sıklıkları değişkenlerini test eden bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2012). Öğretmen adaylarının konuşma sorunlarına ilişkin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (20), 405-420.
- Altunkaya, H. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinleme ve okuma kaygıları. *Education Sciences (NWSAES)*, 12(3), 107-121.
- Altunkaya, H. ve Erdem, İ. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Okuma Kaygıları ve Okuduğunu Anlama Becerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(1), 59-77.
- Aşılıoğlu, B. ve Özkan, E. (2013). Ortaokul öğrencilerinin yazma kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi: Diyarbakır örneği. *International Journal of Social Science*, 6(6), 83-111. doi: 10.9761/JASSS1527.
- Başaran, M. ve Erdem, İ. (2009). Öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisi ile ilgili görüşleri üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 17 (3), 743-754.
- Baki, Y. and Karakus, N. (2015). A Research on Speech Anxiety of Prospective Turkish Teachers. *Anthropologist*, 21(1,2), 271-276.
- Boylu, E. ve Çangal, Ö. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Bosna-Hersekli öğrencilerin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 349-368.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çeliktürk, Z. ve Yamaç, A. (2015). İlkokul ve ortaokul öğrencileri için okuma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 14 (1). 97-107.
- İşcan, A. ve Karagöz, B. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Gaziosmanpaşa üniversitesi örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 17 (3), 193-206.
- Karakoç Öztürk, B. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 59-72.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kardaş, M. N. (2015). İkinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygıları ve bu kaygılarının bazı değişkenlerle ilişkisi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10 (7), 541-556ç
- Kınay, İ. ve Özkan E. (2014). Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeği (ÖAKKÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(5), 1747-1760.

Melanlıoğlu, D. (2014). Okuma kaygısı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 95-105.

Melanlıoğlu, D., (2013). Ortaokul öğrencileri için dinleme kaygısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(Türkçe Öğretimi Özel Sayısı), 11 (6), 851-876.

Lüle Mert, E. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 784-789.

Sevim, O ve Gedik, M. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 52, 379-393.

Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 927-937.

Şen, Ü. ve Boylu, E. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1122-1132.

Tekin, H. (2002). *Eđitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayıncılık.

Tekşan, K. (2012). Analysis of writing anxiety of secondary school students according to several variables. *Educational Research and Reviews*, 7(22), 487-93.

Temiz, E. (2015). Pedagojik formasyon alan öğretmen adaylarının konuşma kaygıları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10/3, 985-992.

Uçgun, D. (2011). The study on the writing anxiety levels of primary school 6, 7 and 8th year students in terms of several variables. *Educational Research and Reviews*, 6(7), 542-47.

Uçgun, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma ve dinleme kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1958-1970.